

Čís. 8386.

Jazyková otázka.

Vyřídil-li soudce podání strany v menšinovém jazyku v době, kdy ještě nevěděl, že jest strana české národnosti, nemohl již nic měniti na rozhodnutí, jež bylo již pravoplatné v době, kdy nabyt předsvědčení, že podatel není příslušníkem menšinového jazyka.

(Rozh. ze dne 19. října 1928, R I 344/28.)

Soud první stolice zamítl návrh žalobce na vydání rozsudku pro zmeškání podle § 398 c. ř. s. Důvody: Žalující strana odůvodňuje návrh poukazem k tomu, že žalovaný jest české národnosti, že podal žalobní odpověď ve lhůtě k tomu určené proti zákonu německy, poněvadž byl zastoupen právním zástupcem Drem Jiřím S-em, advokátem v Karlových Varech a mimo to soudu bylo známo, že jest žalovaný české národnosti. Výsledkem žalovaného jest však zjištěno, že zástupce žalovaného to nevěděl a také nemohl věděti, poněvadž také soudce, jenž vyřídil žalobní odpověď, nevěděl, že žalovaný jest české národnosti, nebyly dány předpoklady pro vyhovění návrhu žalující strany na vydání rozsudku pro zmeškání a byl tudíž tento návrh zamítnut. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a nařídil prvnímu soudu, by, vyčkaje pravomoci, znovu rozhodl o žalobcově návrhu. Důvody: Podle § 2 jazykového zákona ze dne 29. února 1920, čís. 122 sb. z. a n. soudy, v jejichž okrese obývá alespoň 20% státních občanů jiného jazyka než československého, jsou povinny přijímati od příslušníků jazyka této menšiny podání v témž jazyku, kdežto jinak podle § 1 téhož zákona zásadně všechny soudy úřadují pouze jazykem státním. Podle § 8 zákona zevrubnější provedení bylo vyhraženo nařízení státní moci výkonné, což se stalo nařízením vlády ze dne 3. února 1926, čís. 17 sb. z. a n. Nařízení toto, jsouc vydáno na základě a v mezích zákona, má účinek zákona. Podle § 18 (1) písm. c) tohoto nařízení výjimky od zásady, že jest před úřadem použití jazyka státního, platí jen pro příslušníka jazyka menšiny, a v § 4 (3) tamtéž výslovně jest stanoveno, že, učiní-li za stranu podání v jiném než státním jazyku její zástupce »budiž podání odmítnuto, ježto se nehodí, by o něm bylo po zákonu zahájeno jednání.« Ustanovení toto jest rázu veřejnoprávního (donucujícího), jímž byl změněn předpis § 84 c. ř. s., podle kterého soud odstranění formelní vadnosti naříditi má z úřadu. V případě, o který jde, žalovaný, jak sám udal, jest národnosti české, a proto podání (žalobní odpověď) jeho zástupcem v jazyku německém sepsané musí býti soudem odmítnuto. Nevěděl-li zástupce, že žalovaný jest příslušníkem státního jazyku, jest ovšem zástupce prost viny, avšak není to důvodem, by žalovaný byl zbaven nepříznivých následků toho, že svému zástupci nesdělil svou národnost. V souzeném případě žalobce oznámil soudu, že žalovaný jest české národnosti, a žádal aby byl vynesena rozsudek pro zmeškání, dříve než žalobci byly doručeny žalobní odpověď a usnesení ze dne 10. prosince

1927, kterým byl ustanoven rok k ústnímu líčení na 6. dubna 1928. Usnesením tímto první soudce podle § 425 druhý odstavec c. ř. s. nebyl vázán. Jelikož žalobci v době, kdy žádal, by byl vynesena rozsudek pro zmeškání, usnesení nařizující rok k ústnímu líčení vůbec doručeno ještě nebylo, nelze zamítnutí návrhu odůvodniti ustanovením soudního roku. Je pravda, že první soudce před tímto návrhem nemohl seznati z procesních spisů, že žalovaný jest národnosti české; žalobce nedovolal se spisů krajského soudu Ck I 68/26 na doklad o národnosti žalovaného a dosud procesní soud do spisů těchto nenahlédl. Avšak první soudce dověděl se o národnosti žalovaného z návrhu žalovaného dříve, než stranám bylo doručeno usnesení nařizující ústní jednání o žalobní odpovědi.

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvního soudu.

D ů v o d y:

Podle obsahu spisů podal právní zástupce žalovaného ve lhůtě dne 10. prosince 1927 odpověď na žalobu v menšinovém jazyku, jenž je u krajského soudu v Chebu pro příslušníky téže jazykové menšiny podle § 2 jaz. zák. přípustným. Téhož dne nařídil samosoudce sborového soudu k žalobní odpovědi ústní líčení na 6. dubna 1928. Dne 28. prosince 1927 bylo usnesení to vypraveno a bylo stranám dne 29. prosince 1927 doručeno. Avšak již před tím, dne 26. prosince 1927 učinil žalobce soudu první stolice oznámení, že žalovaný jest příslušníkem české národnosti, a navrhl, by proto jeho německy podaná odpověď na žalobu byla podle čl. 4 (3) jaz. nař. odmítnuta a o žalobě byl vydán rozsudek pro zmeškání. Byv tím podnícen k pochybnostem o jazykové příslušnosti žalovaného, zařídil první soudce dne 27. prosince 1927 jeho výslech. Při něm udal žalovaný podle protokolu ze dne 6. února 1928, jenž došel k prvnímu soudu dne 13. února 1928, že jest národnosti české. Není pochyby, že žalovaný nebyl oprávněn, podati žalobní odpověď v menšinovém jazyku a že bylo jeho žalobní odpověď, podanou právním zástupcem, podle pravého stavu věci, kdyby soudu byl býval v době vyřízení znám, odmítnouti (§ 2 zák., čl. 4, 18 a 19 jaz. nař.). Avšak z usnesení prvního soudu vyplývá, že soudce, jenž vyřídil žalobní odpověď, tehdy nevěděl, že žalovaný je české národnosti. Pochybnosti o tom vzbudilo v něm teprve žalobcovo podání ze dne 26. prosince 1927. Teprve na jeho základě si vyžádal podle čl. 16 jaz. nař. prohlášení strany, jež se pak stalo až 6. února 1928. Do té doby bylo podle čl. 16 (2) jaz. nař. pokládati žalovanou stranu za příslušníka menšinového jazyka, v němž bylo podání učiněno. S tohoto hlediska byl první soud povinen, podání žalovaného v menšinovém jazyku přijmouti a vyříditi, jakoby žalovaný byl oprávněn, je v jazyku tom podati. Vznikly-li po té u soudce pochybnosti o jazykové příslušnosti žalovaného, nebyl soudce přes své pochybnosti povinen ani oprávněn, vyřízení, když se již bylo stalo, zrušiti nebo zdržeti, neboť musil až do vyjasnění otázky pokládati žalovanou stranu za příslušníka menšinového jazyka. Když mu pak 6. února pokud se tkne 13. února 1928 bylo jasno, že žalovaný není příslušníkem menšinového ja-

zyka, bylo usnesení ze dne 10. prosince 1927 již dávno pravoplatné. Tu nemohl prvý soud na něm již nic měniti, neboť byl na ně vázán (§ 425 c. ř. s.), ježto usnesení to nebylo povahy řízení toliko upravující, nýbrž zahrnovalo v sobě zároveň i rozhodnutí, jež se nevztahuje jen k úpravě řízení, totiž rozhodnutí o včasnosti odpovědi na žalobu (§ 244 c. ř. s.) a o přípustnosti její jazykové úpravy (§ 2 jaz. zák. a §§ 4 a 19 jaz. nař.). V těchto směrech bylo o právech žalovaného již pravoplatně rozhodnuto a nabytá již práva nebylo lze žalované straně zase odníti. Zjištění jazykové příslušnosti žalovaného mohlo působiti jen na řešení otázky o přípustnosti menšinového jazyka v dalším řízení, ježto tu pak již neplatil předpoklad čl. 16 (2) jaz. nař.

Čís. 8387.

Prohlásil-li svědek, použivší v základní rozepři dobrodiní § 321 c. ř. s., po rozsudku, že jest ochoten vzdáti se tohoto dobrodiní, nabyt žalobce o obnovu teprve tímto prohlášením možnosti použití tohoto průvodního prostředku.

(Rozh. ze dne 19. října 1928, R I 496/28.)

Žalobu o obnovu sporu o rozluky manželství z důvodu § 530 čís. 7 c. ř. s. procesní soud prvé stolice zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu prvé stolice, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl. Důvody: Žalobce opírá žalobu o obnovu řízení o tvrzení, že po doručení rozsudku ze dne 15. října 1927, kterým byla jeho žaloba proti žalované o rozluky manželství zamítnuta, začátkem prosince 1927 svědek v základní rozepři slyšený Alfred G. před svědky prý prohlásil, že je ochoten vzhledem k cizoložství se žalovanou vzdáti se dosud uplatňovaného dobrodiní zákona vzdáním se svědeckví z důvodu § 321 čís. 1 c. ř. s. a že jest ochoten svou výpověď svědeckou v tom smyslu doplniti, že se žalovanou v květnu, červnu a v červenci 1923 v bytě stran opětne pohlavně obcoval. Žalobce sice již v základní rozepři tvrdil cizoložství žalované v posledních 5 letech před podáním žaloby a nabízel o něm důkaz, procesní soud však nepokládal cizoložství za dokázané svědeckvím Alfreda G-a. Podle vývodů žaloby jest pozdější ochota svědka Alfreda G-a novou skutečností a novým důkazním prostředkem ve smyslu § 530 čís. 7 c. ř. s., jehož použití v dřívějším řízení by bylo pro žalobce přivodilo příznivější rozhodnutí ve věci hlavní. Žalobce nemohl prý tuto skutečnost a tento důkaz dříve před koncem ústního jednání uplatňovati, protože ji Alfred G. teprve 5. prosince 1927 před svědky přiznal. O tom nabídl žalobce důkaz svědeckvím Alfreda G-a a výslechem stran. Žalovaná strana odvolala se na to, že byl Alfred G. jako svědek o této okolnosti již slyšen, odepřel však na otázku soudcovu, zda měl se žalovanou v řečených letech pohlavní styk, vydati svědeckví, na konci své výpovědi však přece